

Проучване на прехода на младите хора от училище към работа в Европа

Кратък преглед

Въведение

Младите хора в Европа продължават да изпитват големи трудности на пазара на труда. Въпреки че безработицата сред младите хора започна да намалява в няколко държави членки, общо 23% от младите търсещи работа на възраст от 15 до 24 години в ЕС-28 не са могли да намерят работа през януари 2014 г. Броят на младите хора, които са останали извън системите на заетост, образование или обучение през 2012 г., нарасна до 14,6 милиона, което представляват 15,9% от цялото население на възраст от 15 до 29 години.

Настоящата икономическа перспектива и сригът на търсенето на млади работници намалиха шансовете на младите хора за успешен преход от училище към работа. Завършването на образованието трябва да бъде вълнуващ момент в живота на младите хора, тъй като те се готвят да започнат кариера след години на формално образование. Днес обаче този преход е изпълнен с несигурност, тъй като получаването на първото работно място е голямо предизвикателство и може да се окаже продължителен процес в някои държави членки. Освен това продължителната криза в областта на заетостта може да е принудила младите хора да проявяват по-малко изборителност относно типа работа, която са готови да приемат. Работата на непълно работно време и особено временните договори са често явление сред младите работници въпреки риска, че това може да блокира техните планове за бъдещето и прехода им към зряла възраст.

В настоящия доклад е анализирано положението на младите хора в Европа с акцент по-конкретно върху прехода от училище към работа по отношение на времето, необходимо за започване на първата работа след завършване на образованието, като същевременно е проследен по-общият преход към зрялата възраст, на която младите хора напускат дома на родителите си. Проучена е също упоритостта на много млади хора, които при почти невъзможни условия продължават да работят по време на кризата, и бе проследено преминаването им от временни към безсрочни договори. Накрая в доклада са анализирани политическите мерки, взети от подбрани

държави членки в подкрепа на прехода от училище към работа.

Контекст на политиката

Подпомагането на успешния преход на младите хора от училище към работа зае централно място в Европейската политическа програма. През 2012 г. Европейската комисия предложи набор от мерки — Пакет за младежка заетост — имащ за цел борбата с „неприемливо високите равнища“ на безработицата сред младите хора и социалното изключване сред тях. Признавайки, че цикличните и структурните проблеми на европейските пазари на труда са допринесли преходът от училище към работа да стане по-дълъг и по-труден, Комисията призова държавите членки да предприемат действия, които да помогнат на младите хора да намерят работа.

Предложението на Комисията до Съвета на Европейския съюз да осъществи програмата „Гаранция за младежта“ във всички държави членки бе прието през април 2013 г. То има за цел да съкрати преходния период към заетост и да намали продължителните отсъствия от пазара на труда, образованието и обучението. Дебатът днес поставя акцента върху предоставянето на възможност на младите хора да стъпят на пазара на труда, но е необходимо да се установи въздействието на това върху други процеси на прехода към зряла възраст.

Основни констатации

Високата цена на безработицата и изключването

Хората във всички държави членки бяха тежко засегнати от икономическата криза, но младите хора бяха най-много оцетени по отношение на изгледите за работа и риска от изключване. През лятото на 2013 г. безработицата при лицата на възраст от 15 до 24 години нарасна до над 23% в ЕС-28 — едно от най-високите равнища, отбелязвано някога от Евростат.

Въпреки огромните разлики в процентите на безработица между държавите членки, 18 държави отбелязаха своите най-високи равнища на безработицата сред младите хора след началото на кризата, като девет от тях регистрираха тази максимална стойност през 2013 г.

Освен това при 15,9% от общото население на възраст от 15 до 29 години, неучастващи във форма на заетост, образование или обучение през 2012 г., загубата за европейските икономики в резултат на такъв голям дял неучастващи лица се оценява на 162 милиарда евро — ръст от почти 10 милиарда евро в сравнение с 2011 г.

Различия в прехода от училище към работа

Въздействието на тези статистически данни може да бъде цялостно разбрано в контекста на прехода на младите хора. Въпреки че преходът не се измерва лесно, макроанализът на доклада показва, че различните събития в прехода на младите хора към зряла възраст, като напускането на дома и превръщането им в родители, са силно свързани с икономическата независимост, получена след успешен преход от училище към работа.

Именно в държавите с по-бърз и по-успешен преход от училище към работа младите хора напускат родителския дом по-рано. В това отношение бяха установени седем общи модела между държавите членки. В единия край на спектъра „скандинавският“ модел и моделът на „чиракуване“ (Австрия и Германия) се характеризират с по-бърз преход към зряла възраст и по-ускорен преход от училище към работа. В другия край на спектъра, при „източноевропейските“ и „средиземноморските“ модели, трудният и проблематичен преход от училище към работа е свързан с много бавен и закъснял преход към независимост и автономност.

Като цяло държавите с по-голяма интеграция между училището и работата чрез програми за чиракуване или в които повече млади хора ефективно съчетават опита от училището и ранното участие на пазара на труда, се характеризират с по-безпроблемен и по-бърз преход от училище към работа.

Предизвикателството пред младите хора да запазят работните си места

След като младите хора придобият първия си опит на пазара на труда, те трябва първо да се свържат здраво с този пазар с добри изгледи за професионално развитие, за да завършат прехода си към зряла възраст. За съжаление анализът показва, че по време на кризата способността на младите хора да останат на работа е намаляла с отрицателни последици за шансовете им да постигнат трайна заетост.

Освен това проучването установи, че младите хора, работещи по временни договори, имат по-малки изгледи да останат на работа, като по-малко от една четвърт са успели да получат безсрочен договор през проучвания период.

Насоки за политиката

В последно време държавите членки полагат големи усилия за разработването и осъществяването на политически мерки в подкрепа на младите хора при прехода им от училище към работа. Често пъти е трудно да се прецени доколко ефективни са тези усилия поради липсата на систематично наблюдение, но проучването на опита за настоящия доклад установи редица ключови фактори, които допринасят за ефикасността на тези политики, и хвърли светлина върху начина, по който политиките относно прехода от училище към работа могат да бъдат подобри.

- При разработването на политиките от решаващо значение е да се осъзнае, че младите хора представляват много разнородна група с различни характеристики и нерядко с многобройни нужди. Политиките, макар и насочени към общата цел, следва да имат различни подходи и да бъдат съобразени с индивидуалните нужди чрез персонализирана подкрепа от лични съветници, стараещи се оптимално да адаптират всяка намеса към конкретния човек.
- Пълната съгласуваност между усилията на всички, работещи по въпросите на прехода от училище към работа, е един от жизненоважните фактори за успеха на програмите. Подобна съгласуваност обаче е много трудно да се постигне поради различната йерархия на отговорностите и отделните бюджети.
- С изключение на малък брой държави липсва систематично наблюдение на резултатите от тези програми, което да даде възможност за определяне на тяхната успешност. Все пак се обръща внимание на необходимостта от това, така че могат да се очакват много по-солидни резултати в тази област.
- Макроикономическите фактори са от решаващо значение за успеха на политиките в тази област, тъй като те могат да ограничат финансирането за службите и създаването на работни места, както и да доведат до по-остра конкуренция между търсещите работа лица.

Допълнителна информация

Пълният текст на доклада „Mapping youth transition in Europe“ (Проучване на прехода на младите хора от училище към работа в Европа) може да се намери на <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1392.htm>

За допълнителна информация се свържете с Massimiliano Mascherini, ръководител изследвания, на: mam@eurofound.europa.eu.